

Weer- en klimaatscenario's 11 juni 2021

Kijk het webinar terug via <https://platformwow.nl/terugblikken/2021/06/terugblik-webinar-klimaatadaptatie-in-stad-en-dorp-een-introductie>

Openstaande vragen en antwoorden

Is er een efficiënte manier om de meerwaarde (kosten vs baten) van klimaatadaptieve maatregelen uit te drukken?

Hugo Gastkemper: Nee, een kosten-batenanalyse is een algemene methodiek en gaat hopelijk altijd verder dan geld en inclusief de weging van niet-monetaire effecten.

Is het bekend of gemeenten bouwgrond minder duur maken / hebben gemaakt en dan wél extra eisen aan % groene openbare ruimte creëren en overige eisen. Daardoor dient een ander verdienmodel te worden geïntroduceerd door gemeenten want terugverdienen zal dan uitgesmeerd worden over meerdere jaren. Want woningen staan in een hoogwaardiger omgeving = hogere WOZ waardoor over een aantal jaren de voorfinanciering wordt terugverdiend. Is daar een gemeente al mee bezig en hoe heeft men dat gedaan?

Hugo Gastkemper: Geen precies antwoord, maar wellicht inspirerend: <https://klimaatadaptatienederland.nl/actueel/actueel/nieuws/2018/financiele-prikkels/>

Hoe kijk je naar het nieuwe station in Arnhem in combinatie met klimaatadaptatie en opwarming?

Hans van Ammers: Dat is inderdaad een vrij stenige plek, helaas. We hebben destijds nog geprobeerd het ontwerp wat 'groener' te maken maar dat was niet meer mogelijk.

In hoeverre zullen instrumenten als wijkgroenagenda's ook een doorwerking krijgen in beleid (bijv. omgevingsvisies en plannen)?

Hans van Ammers: Wat we in Arnhem ophalen in het gesprek met de bewoners in de wijken zal zeker input zijn voor de realisatie van de ambities van onze klimaatadaptatie strategie. Ik verwacht niet dat het doorwerkt naar/in de plannen die je noemt. Daarvoor loopt een heel ander spoor.

Ik zie heel veel risico's bij de klimaatadaptatie. Hoe is risicogestuurd werken hierbij geïntegreerd?

Hugo Gastkemper: via de risicodialoog met jezelf en vervolgens met groepen uit de samenleving.

Hoe heeft Arnhem de risicodialoog uitgezet? Gebiedsgericht? En in welke vorm?

Hans van Ammers: In hele verschillende vormen. Met de wijken bv na de enorme hoosbui in juli 2014 maar ook voortdurend in gesprekken die we hebben over klimaatadaptatie, groen en dergelijke.

Als particulieren / bedrijven eigen voorzieningen maken. Hoe verwerk je die in je rekenmodellen? Hoe registreer je die voorzieningen en zorg je dat die niet op termijn (andere eigenaar) verdwijnen?

Hugo Gastkemper: met hemelwaterverordening en omgevingsvergunning kan je wat kaders stellen. Verder kunnen particulieren weer zelf wateroverlast krijgen, die ze zelf moeten oplossen vergelijkbaar met verstopping van de binnenriolering.

Wordt er (landelijk) ook gekeken naar bijv. mediterrane bouwen en ruimtelijke inrichting? Zoals bijv. smallere straten en hogere gebouwen voor meer schaduw in de steden?

Hugo Gastkemper: Vind je dat passend en nodig? Zo vaak is het niet warm en de rest van het jaar heb je tochtgaten. Zo warm wordt het ook niet; het wordt warmer maar we krijgen geen mediterrane klimaat.

Hoe wordt er gekeken naar het contant waarderen van groen en natuur? Omdat groen vaak wordt ingeruild voor bouwgrond waarmee een waardevermeerdering voor de vastgoedafdelingen van gemeentes erg belangrijk (b)lijkt? WUR was daar een paar jaar geleden mee bezig? Hoe wordt daar bij (andere) gemeenten mee omgegaan?

Hugo Gastkemper: Is veel breder vraagstuk dan klimaatadaptatie en betreft gehele ruimtelijke ordening. Overigens is aangetoond dat een groene omgeving ook bijdraagt aan de woningwaarde.

Kunnen we in het bouwbesluit vast laten leggen dat alle nieuwe daken geschikt moeten zijn voor groene daken (en PV panelen)?

Hugo Gastkemper: ja. Leg voor aan BZK...! Na inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen gemeenten dit regelen in het omgevingsplan.

Hangt onder die strategie ook een stimuleringsfonds in de vorm van middelen? Maatregelen voor wateroverlast kunnen uit rioolheffing komen. Vergroening kan niet uit rioolheffing. Is het oprichten van een klimaatfonds een idee?

Hugo Gastkemper: met creativiteit kan er veel met de rioolheffing, maar niet alles. In NL geldt: als we iets echt nodig vinden is er geld.

Willen we echt overlast door alle buien voorkomen of tot een zeker niveau? De lak kan wel eens duurder worden dan de brief. En hebben we dat er met z'n allen voor over?

Hugo Gastkemper: Eens. Dit is de kern van de risicodialoog.

In Zuid Limburg is er veel wateroverlast bij hevige regenbuien ivm mergel. Hebben jullie een vergelijkbaar probleem?

Hans van Ammers: nee dat specifiek probleem kennen wij niet. Wel afstromend water vanaf de rand van de Veluwe wat lijkt op dat in Zuid-Limburg.

Welke maatregel moet het meest gestimuleerd worden om het grootste effect te krijgen?

Hugo Gastkemper: afhankelijk van het probleem en van de probleempceptie (= uitkomst risicodialoog)

In hoeverre is er samenwerking tussen gemeentes zodat niet iedereen zelfstandig, en gelijktijdig, aan hetzelfde werkt?

Hugo Gastkemper: de kracht van gemeenten is dat er bij lokale problemen lokaal gehandeld wordt en tegelijk massa wordt gemaakt doordat ze zelfstandig en gelijktijdig aan hetzelfde werken.

Arnhem heeft in de lager gelegen delen ook klei (afzettingen van de rivier). Daarom neerslag 'hoog op de bult' vasthouden (zandgrond) is inderdaad belangrijk. Neerslag hoger in het systeem infiltreren is ook van belang voor de sprengen en beken op de stuwwal.

Hans van Ammers: precies, dat doen we dan ook.

Klimaatadaptatie zijn geen normen, richtlijnen en techniek. Je moet starten met gezamenlijk als beheerder, eigenaar en gebruiker het gesprek te voeren om waarde te realiseren.

Hugo Gastkemper: eens!

Wie zijn er nu bezig met nieuwe normen voor klimaatbestendig bouwen? is er een maatregelenhandboek?

Hugo Gastkemper: zie <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/klimaat/klimaatadaptief/> (work in progress. Niet klakkeloos overnemen. Dit is toegesneden op Zuid-Holland)

Wat betekent jezelf beschermen? Moeten we dan niet meer aan bewustwording doen. Je kunt jezelf niet beschermen als je niet weet hoe.

Hugo Gastkemper: Algemeen: blijf binnen, trek passende kleding aan en doe geen gekke dingen. En ja, de overheid kan (soms: moet) dit stimuleren met voorlichting voor specifieke vormen van slecht weer. Zie bijv. de hitteposter van het RIVM. Algemeen: <https://crisis.nl/wees-voorbereid/extreem-weer>

Hoeveel procent van de gemeentelijke begroting is beschikbaar voor ruimtelijke adaptie? Met welke onderwerpen moet worden geconcurrereerd om het geld?

Hugo Gastkemper: hopelijk nul procent. Eerst noodzaak dan geld. NL is zo rijk dat er geld is als maatregelen echt nodig worden gevonden (voorbeelden: mondkapjes, Deltafonds voor hoogwaterbescherming).

Is er een mogelijkheid om de resultaten van klimaatadaptatieve maatregelen in geld uit te drukken?

Hugo Gastkemper: Het gaat om het verminderen van de schade en het vermeerderen van woon- en leefgenot. Altijd combinatie van kosten en opbrengsten die wel of niet, resp. op arbitraire wijze in geld zijn uit te drukken.

Hoe kun je meer groen maken als de huizenprijzen al de pan uit rijzen?

Hugo Gastkemper: stijgende prijzen hebben te maken met schaarste, te veel leenvermogen en geld dat naar rendement zoekt en niet met kosten voor groen. Wel speelt de ruimte ervan als niet uitgeefbare grond een rol.

Wat kun je als particulier huiseigenaar op je eigen postzegel ? Bijvoorbeeld voor grondwaterpeil. Invloed nihil en waterschap bepaalt peil.

Hugo Gastkemper: De eigenaar heeft de lusten en de lasten van zijn bezit. Het Bouwbesluit bepaalt dat alle zes vlakken van je huis waterdicht moeten zijn, dus ook de vloer en dat kan een eigenaar realiseren, maar soms tegen hoge kosten. Dan is het mooi als overheden met collectieve middelen (geld opgebracht door jou en mij) een eigenaar komt helpen.

Bedenk ook: een woonboot heeft geen wateroverlast (of is gezonken -:))

Één miljoen woningen er bij bouwen. Er wordt ook op slechte locaties gebouwd. wat is de rol van waterschappen en wat te doen met beheer en onderhoudskosten?

Hugo Gastkemper: je bekijkt het waterhuishoudkundig, maar wat zijn algemener gezien slechte locaties? We verdienen ons meeste geld in het westen van NL, waaronder de Europoort. Daar moeten en willen we wonen. Als we ons niet meer kunnen beschermen tegen de zeespiegelstijging beslissen de bedrijven over nieuwe vestiging en volgen de bewoners de werkgelegenheid.

Er valt veel regenwater op openbaar terrein. Daar is gemeente verantwoordelijk dat het niet particulier terrein op stroomt ??

Hugo Gastkemper: ligt eraan. Toestroming mag, plicht om ernstige overlast te voorkomen ligt aan de omstandigheden.

Hoe zit het met de kwaliteit van het grondwater door aanvulling van afvloeiend hemelwater?

Hugo Gastkemper: de bovenste 10 - 30 cm fungeert als filter. Dat is bijvoorbeeld expliciet de bedoeling bij wadi's.

Je zegt meer 10% verharding maar je bedoelt toch 10% meer vergroening?

Hans van Ammers: wat ik bedoel(de) te zeggen is dat het verlagen van de luchttemperatuur in de stad weinig effect heeft. Dan moet je 10% meer vergroenen wat leidt tot 1 graad lagere luchttemperatuur. Veel effectiever is dus in te zetten op lokaal een betere gevoelstemperatuur door vooral voldoende schaduw realiseren.

Is het zinvol om onderscheid te maken tussen de regen die in kleine buien valt (en dus prima geïnfiltreerd kan worden) en piekbuien die je veilig moet afhandelen?

Hugo Gastkemper: ja. zie de brochure van Stichting RIONED 'Miezeren of plenzen': https://www.riool.net/c/document_library/get_file?uuid=53ae3fad-4ad7-4e49-a874-d4847d5a3485&groupId=20182&targetExtension=pdf

We hebben tegenwoordig rekening te houden met veel te veel belangen. Het blijft schipperen.

Hugo Gastkemper: maar speel het spel wel mee en breng je belang beargumenteerd onder de aandacht, denk mee met andere belangen en zoek naar kansen waar je deel kunt zijn van de oplossing.

Recent heeft Tauw hebben we onderzoek gedaan naar het afvangen van verontreinigingen door wadi's middels xrf-metingen. Hoe beter de wadi's dat doen, hoe schoner het grondwater.

Hugo Gastkemper: relevant onderzoek met nuttige resultaten.